

Kiruv - Hear from the boots on the ground

Shiur# 341 | Oct 15th 2021

רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק א הלכה ג

כיון שנגמל איתן זה התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן והתחיל לחשוב ביום ובלילה והיה תמיהה היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג ומי יסבב אותו, כי אי אפשר שיסבב את עצמו, ולא היה לו מלמד ולא מודיע דבר אלא מושקע באור כשדים בין עובדי כוכבים הטפשים ואביו ואמו וכל העם עובדי כוכבים והוא עובד עמהם ולבו משוטט ומבין עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבוננתו הנכונה, וידע שיש שם אלוה אחד והוא מנהיג הגלגל והוא ברא הכל ואין בכל הנמצא אלוה חוץ ממנו, וידע שכל העולם טועים ודבר שגרם להם לטעות זה שעובדים את הכוכבים ואת הצורות עד שאבד האמת מדעתם, ב וכן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו, כיון שהכיר וידע התחיל להשיב תשובות על בני אור כשדים ולערוך דין עמהם ולומר שאין זו דרך האמת שאתם הולכים בה ושיבר הצלמים והתחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבוד אלא לאלוה העולם ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסך כדי שיכירוהו כל הברואים הבאים, וראוי לאבד ולשבר כל הצורות כדי שלא יטעו בהן כל העם כמו אלו שהם מדמים שאין שם אלוה אלא אלו. כיון שגבר עליהם בראיותיו בקש המלך להורגו ונעשה לו נס ויצא לחרן, והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם, וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות והם אנשי בית אברהם ושתל בלבם העיקר הגדול הזה וחבר בו ספרים והודיעו ליצחק בנו, וישב יצחק מלמד ומזהיר, ויצחק הודיע ליעקב ומינהו ללמד וישב מלמד ומחזיק כל הנלוים אליו, ויעקב אבינו למד בניו כולם והבדיל לוי ומינהו ראש והושיבו בישיבה ללמד דרך השם ולשמור מצות אברהם, וצוה את בניו שלא יפסיקו מבני לוי ממונה אחר ממונה כדי שלא תשכח הלמוד, והיה הדבר הולך ומתגבר בבני יעקב ובנלוים עליהם ונעשית בעולם אומה שהיא יודעת את ה', עד שארכו הימים לישראל במצרים וחזרו ללמוד מעשיהן ולעבוד כוכבים כמותן חוץ משבת לוי שעמד במצות אבות, ומעולם לא עבד שבט לוי עבודת כוכבים, וכמעט קט היה העיקר ששתל אברהם נעקר וחזרין בני יעקב לטעות העולם ותעיותן, ומאהבת ה' אותנו ומשמרו את השבועה לאברהם אבינו עשה משה רבינו רבן של כל הנביאים ושלחו, כיון שנתנבא משה רבינו ובחר ה' ישראל לנחלה הכתירן במצות והודיעם דרך עבודתו ומה יהיה משפט עבודת כוכבים וכל הטועים אחריה.

שו"ת דברי חיים יורה דעה חלק ב סימן פז

שאלה על דבר מרא דאתרן אשר עליו מוטל ולהשגיח בכל תקנות הקהל וזה איזה ימים שמדדנו המקוה בקהילתינו ונמצא חסר ותחת מ"ד אלף אצבעות ועוד איננו מחזיק כי אם ל"ג אלפים וזה משך י"ד שנים שטובלין בו הנשים והנה לא היתה אצלו שגגת תלמוד עולה זדון כי לא נעלם הי' ממנו שיעור מקוה אך בשעת המדידה נחלפה לו אמת הסוחרים הקטנה באמת הבנין הגדולה ובאשר שהוא איש כשר תם וישר ירא שמים וסור מרע הנה לבו נוקפו על תקלה זאת שיצא מתחת ידו והוא גברא בההיא פחדא יתיב ואולי ח"ו בחטא הרבים הוא נתפס והקולר תלוי בצוארו ונפשו מרה לו מאוד ועוד שגם אשתו טבלה במקוה זו וע"כ אוותה נפשו לקבל תשובה ולתקן את אשר עוות ככל אשר יושת עליו:

מכתבו הגיעני ואשר נכשלו באיסור נדה כמה שנים ע"י הוראה בטעות הנה לכאורה לפי מה דאיתא בפסחים (ע"ב ע"ב) וז"ל ור' יוחנן אמר אשתו נדה בעל חייב יבמתו נדה בעל פטור כו' עד יבמתו בזיז מינה אשתו לא בזיז מינה עכ"ל ואם כן בכאן נמי בני העיר שעשו על פי הוראת החכם מה הי' להם לעשות והוי כמו ביבמה דהי' יכול לשואלה אם טהורה היא ורק משום דבזיז מינה אמרינן דפטור לפי שאינו יכול לשואלה משום הכי הוי כמו אונס דפטור מכל שכן כאן שעשו על פי הוראת חכם מה הי' להם לבני העיר לעשות ולשואל הא התירו להם המקוה כן הי' נראה לכאורה:

אולם באמת אין הטעם שם משום אונס כלל והא ראיא דקיימא לן [הוריות דף ג' ע"א] דיחיד שעשה על פי הוראת בית דין חייב בקרבן וכן פסק הרמב"ם ז"ל [פי"ג משגגות הל' א'] וגם יותר מזה פסקינן ביבמות [צ"ב ע"א] דדבר טעות לא מיקרי הוראה ואפילו רובם שעשו על פי בית דין חייבים בקרבן כמו שכתב הרמב"ם ז"ל בשגגות [פ"ה ה"ה ופי"ד ה"ג] וכן כתב הלחם משנה שם בהדיא יעו"ש [בפ"ה] וא"כ דעל כרחך חייבין הכא בקרבן:

ואין להקשות באמת מדוע יתחייבו בעשו על פי בית דין הא אונסין נינהו זה אינו דהתורה חייבה קרבן בכ"מ יהי' שוגג באיזה אופן שיהי' ואפילו תינוק שנשבה לבין הגוים ולא ידע שיש שבת בעולם חייב [עי' שבועות ה' ע"א] דבכל גוונא חייבה התורה שוגג וכ"מ בהדיא בתוס' פסחים [ע"ג א' ד"ה שחטון] דאין זה אונס רק שגגה.

ש"ך חושן משפט סימן כה ס"ק א

מיהו נראה דהיינו דוקא לשיטת הרי"ף וסיעתו דס"ל דכל היכא דחייב מדינא דגרמי אף בטועה בדבר משנה חייב, וכל שכן להרא"ש פרק אחד דיני ממונות [פ"ד ס"ס ה'] והתוספות [סנהדרין ל"ג ע"א ד"ה השתא] ומרדכי שם [סי' תשי"ב], שכתבו דהך סוגיא דפרק אד"מ אתיא כרבנן, אבל לר' מאיר דדאין דינא דגרמי בכל ענין חייב אפילו מומחה דלא קיבלו או הדיוט וקיבלו, והן היש חולקין שהביא הרב בהג"ה בסמוך. אבל להבעל המאור פרק אד"מ [שם י' ע"ב מדפי הרי"ף] ובעל העיטור אות פסק דין דף נ"ב סוף ע"א [ע"ט ע"ד], דפסקו כרב נחמן

וכרב ששת, ומפרשים דסוגיא אזלא אליבא דר' מאיר, וכן הוא העיקר דהסוגיא אזלא אליבא דר' מאיר, וכן דעת רוב הפוסקים וכמ"ש לקמן ס"ק ה' אות ב', וגם העיקר דהלכה כר"נ וכרב ששת וכמ"ש לקמן ס"ק י"ד אות א', א"כ כי היכי דחייב בעלמא משום דינא דגרמי ואפ"ה פטור בטועה בדבר משנה ומטעם דלאו כלום עביד, ה"ה הכא. וכ"כ הנמוקי יוסף [שם י"א ע"א] בשם יש מפרשים, וכן נראה להדיא מתשובת הרשב"א [ח"ב סי' ש"ע] מביאה ב"י במחודש ג'. ואפשר היה נראה לומר דהכא כיון דאינו מומחה ולא קיבלו חשוב כמזיק ממש. ודוחק, דמדברי הרי"ף והרמב"ם גופייהו משמע דלא הוי אלא גורם להזיק, וכן הוא האמת דלא הוי מזיק ממש אלא גורם להזיק. ועוד, דמטעם שכתבו הבעל המאור והרשב"א בתשובה שם וז"ל, וטעמא דטעה בדבר משנה אפילו נשא ונתן ביד והאכילה לכלבים וא"א להחזיר פטור לשלם אפילו אינו מומחה, אפילו למאן דדאין דינא דגרמי, משום פשיעותא דבעל דין נגעו בה, **דכל טועה בדבר משנה דבר ברור הוא, וה"ל לשיולי ולגלויי טעותיה ולא ה"ל למיסרך עליה, עכ"ל**. מבואר להדיא דמטעם זה אפילו אינו מומחה ולא קיבלו עלייהו פטור, וכן מבואר יותר בבעל המאור [שם י"ב ע"א, בבא רביעאה] עיין שם, ועיין מה שכתבתי לקמן סעיף ד' ס"ק מ"ה:

ט"ז אבן העזר סימן יז ס"ק עא

ומה שכתב דהוראת בי"ד אונס הוא ולא שוגג א"כ קשה למה הצריכה תורה קרבן להציבור שחטאו ע"פ הוראת בי"ד הא אונס אין צריך קרבן כדדרשינן האדם בשבועה פרט לאונס ותו מ"ש משמעה מפי שני עדים שמת בעלה וניסת לאחר או שניסת ע"פ בי"ד דאם בא בעלה דתצא מזה ומזה כדאיתא בסמוך לפני זה ולא אמרינן דאנוסה היתה נמצא דגם בזה **אמרינן הו"ל למידק** ולמה לא אמרינן כאן הכי דמ"ש הוראת בי"ד בטעות של מיתת הבעל מהוראת בי"ד בטעות של קידושי הראשון.

רוח חיים (רב חיים וואלזין) אבות פרק א משנה ד

ואסור לו לתלמיד לקבל דברי רבו כשיש לו קושיות עליהם. ולפעמים יהיה האמת עם התלמיד. וכמו שעץ קטן מדליק את הגדול. וזה שאמרו יהי ביתך בית ועד לחכמים והוי מתאבק מלשון ויאבק איש עמו שהוא ענין התאבקות מלחמה כי מלחמת מצוה היא וכן אנו נגד רבותינו הקדושים אשר בארץ. ונשמתם בשמי מרום המחברים המפורסמים. וספריהם אתנו. הנה על ידי הספרים אשר בבתינו בתינו הוא בית ועד לחכמים אלה, הוזהרנו גם כן וניתן לנו רשות להתאבק וללחום בדבריהם ולתרץ קושייתם. ולא לישא פני איש רק לאהוב האמת. אבל עם כל זה יזהר בנפשו מלדבר בגאווה וגודל לבב באשר מצא מקום לחלוק וידמה כי גדול הוא כרבו או כמחבר הספר אשר הוא משיג עליו וידע בלבבו כי כמה פעמים לא יבין דבריו וכוונתו. ולכן יהיה אך בעונה יתירה. באמרו אם איני כדאי אך תורה היא וכו'. וזהו שאמרו הוי מתאבק כנזכר לעיל. אך בתנאי בעפר רגליהם רצה לומר בעונה והכנעה ולדון לפנייהם בקרקע:

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן קט

הנה מה שמתנצל כתר"ה במה שחלוק עלי בדבר הלכה הוא למותר כי כן דרך התורה שצריך לברר האמת וח"ו מלשתוק מי שסובר שאינו כן בין לקולא בין לחומרא. ומצד לא תענה על רב עיין בנ"י סנהדרין דף ל"ו בשם המפרשים לאו למימרא דאסור לענות על רב דאדרבה אסור לו לשתוק אלא הכי אמר קרא שראוי לעשות בענין שלא יצטרכו לענות על רב כלומר שידברו הם תחלה ולא מפני כבודו אלא שיש לחוש שמא לא ירצה התלמיד אח"כ לחלוק על הרב עיין שם, וכן משמע מפרש"י במתני' /סנהדרין/ דף ל"ב שכתב שמא יחייבנו הגדול ולא ירצו לחלוק על דבריו משמע שודאי רשאים לחלוק וגם מחוייבין כדסובר הנ"י אך שחוששין שמא לא ירצו. ולתוס' /סנהדרין/ דף ל"ו שסברי שאסור לחלוק עיין במהרש"א ומהר"מ הא סברי בלשון אחד שלא נאמר האיסור אלא בדיני נפשות ואף לפי הראשון יכולין דרך שאלה. והרמב"ם אף שבפירוש המשנה כתב אסור לנשארים לחלוק עליו מ"מ בהלכותיו בפ"א מסנהדרין ה"ו לא כתב בלשון שאסור משמע שסובר בחבורו כפי הנ"י. ולבד זה אין דין זה אלא בעמידה למנין ולא באמר הגדול הדין דרך למוד או אף דרך תשובה למעשה ולא היה בצרוף למנין וכדאשכחן כמה פעמים שהקשו התלמידים לרבם על פסק דינם והוראתם ואף שאפשר הוא מטעם התוס' משום שהוא דרך שאלה או משום שאינו בד"נ הי"ל לתוס' להביא ראיה מכאן אלא פשוט שהוא מטעם דלא נצטרפו למנין. וגם מסתבר שאין בזה"ז דין גדול ומופלא לגבי דין זה שלא לחלוק עליו. ואף שהרמ"א בחו"מ סי' י"ח כתב דטוב להתחיל מן הקטן הוא משום דלכתחלה יש עכ"פ להחמיר. ואף שזה שהוא רק לכתחלה הוא משום דאיירי בד"מ כדאיתא בסמ"ע מ"מ כיון שהוא רק דין דלכתחלה סובר דיש להחמיר גם בזה"ז שליכא דין גדול ומופלא. לכן אף אם יחשוב אותי כתר"ה לגדול רשאי לחלוק וממילא מחוייב לומר דעתו ואין מן הצורך להתנצל. אבל עכ"פ בעצם השאלה האמת כדכתבתי לאיסור.

מדרש תנחומא פרשת נח סימן ה

עשה לך תבת עצי גופר א"ר הונא בשם רבי יוסי ק"כ שנה היה מתרה הקדוש ברוך הוא בדור המבול שמא יעשו תשובה, כיון שלא עשו תשובה א"ל עשה לך תבת עצי גופר, עמד נח ועשה תשובה ונטע ארזים והיו אומרים לו ארזים אלו למה, אמר להן, הקדוש ברוך הוא מבקש להביא מבול לעולם ואמר לי לעשות תיבה כדי שאמלט בה אני וביתי, והיו משחקין ממנו ומלעיגין בדבריו והיה משקה אותן ארזין והן גדילין, והיו אומרים לו מה אתה עושה, ומשיב להן כענין הזה, והיו מלעיגין עליו, לסוף ימים קצצן והיה מנסרן והיו אומרים לו מה אתה עושה, ואומר להן כך והיה מתרה בהן, כיון שלא עשו תשובה מיד הביא עליהן מבול שנאמר וימח את כל היקום.

משנה מסכת סנהדרין פרק ד משנה ה

כיצד מאיימין את העדים על עדי נפשות היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן שמא תאמרו מאומד ומשמועה עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמענו או שמא אי אתם יודעין שסופינו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה הו יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות דיני ממונות אדם נותן ממון ומתכפר לו דיני נפשות דמו ודם זרעיותיו תלוין בו עד סוף

העולם שכן מצינו בקין שהרג את אחיו שנאמר (בראשית ד') דמי אחיך צועקים אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך דמו ודם זרעיותיו דבר אחר דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד נפש אחד מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאביך ושלא יהו מינין אומרים הרבה רשויות בשמים ולהגיד גדולתו של הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם ושמה תאמרו מה לנו ולצרה הזאת והלא כבר נאמר (ויקרא ה') והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד וגומר ושמה תאמרו מה לנו לחוב בדמו של זה והלא כבר נאמר (משלי י"א) באבוד רשעים רנה:

צו

פרקי מחשבה

חסידים מספרים על הרבי ר' שמחה בונים מפשיסחא, שאילפם בינה ואמר: על יהודי להיות הוא עצמו, עליו לעשות את התפקיד שהוטל עליו באופן הטוב ביותר ולעבוד את ה' בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו. הוא הוסיף ואמר: אם ישאלו אותי מן השמים, רצונך, בונים, להיות אברהם אבינו ע"ה, כלומר, להתחלף עמו? אומר, ומה רבותא תהיה לך רבשי"ע אם אהיה אברהם אבינו ע"ה, ואחליף את תפקידי? בין כך ובין כך יהיה לך, אברהם אבינו אחד ובונים אחד. אמנם אם יזכו אותי משמים שאהיה בדרגת אברהם אבינו ע"ה, אז יהיו לך רבשי"ע שני אברהם אבינו, בזאת אשמח.

שפת אמת בראשית פרשת לך לך שנה תרלב

רמב"ן הקשה שנאמר לך לך בלי שנזכר מקודם חיבתו. ובזוה"ק נראה כי זה עצמו השבח ששמע זה המאמר לך לך שנאמר מהשי"ת לכל האנשים תמיד כמ"ש וי לאינון דשינתא בחוריהון ואאע"ה שמע וקיבל. וממילא נקרא רק הדיבור אליו כי הלא לא נמצא מיוחד לשמוע. רק הוא אבל בודאי זה השבח בעצמו שהי' מוכן לקבל המאמר:

Riddles of the Week

#1

תלמוד בבלי מסכת יומא דף פד עמוד ב

אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: לא הלכו בפקוח נפש אחר הרוב. היכי דמי? אי נימא דאיכא תשעה ישראל ונכרי אחד ביניהו - רובא ישראל נינהו אי נמי פלגא ופלגא - ספק נפשות להקל.

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נז עמוד ב

כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה וכו'. ר' יהושע בן לוי אמר: זו מילה שניתנה בשמיני.

רש"י שם

זו מילה - הורגנו כל היום דזימנין דמיית.

2#

ש"ך יורה דעה סימן רסה ס"ק כד

עוד נהגו שלא לחלוץ התפילין עד אחר המילה משום שהתפילין הם אות והמילה ג"כ אות:

מגן אברהם סימן כה ס"ק כח

וכתב בהגמ"נ ביום שיש בו מילה אין לחלוץ עד אחר המילה:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן לא סעיף א

בשבת וי"ט אסור להניח תפילין, מפני שהם עצמם אות ואם מניחים בהם אות אחר היה זלזול לאות שלהם.

Last week's riddles

מגן אברהם סימן תרלט ס"ק יז

ומי שהולך באמצע סעודתו לסוכת חבירו צ"ע אם יחזור לברך דלכאורה משמע בסי' ח' סי"ב בהג"ה דצריך לברך ואף לפי מ"ש שם דא"צ לברך היינו לפי שהיה דעתו בשעת הברכה על הטלית האחר ולא הפסיק בנתיים אבל הכא ההליכה הוי הפסק כמ"ש שם ולכן נ"ל דצריך לברך לישוב בסוכה שנית עמ"ש סי' מ"ז סי"ב וכ"כ בשם ב"ה.

רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה יד

וכיצד מצווין הן על הדינין, חייבין להושיב דינין ושופטים בכל פלך ופלך לדון בשש מצות אלו, ולהזהיר את העם, וכן נח שעבר על אחת משבע מצות אלו יהרג בסי"ף, ומפני זה נתחייבו כל בעלי שכם הריגה, שהרי שכם גזל והם ראו וידעו ולא דנוהו, וכן נח נהרג בעד אחד ובדיין אחד בלא התראה ועל פי קרובין אבל לא בעדות אשה ולא תדון אשה להם.

מדרש תנחומא פרשת נח סימן יא

ד"א צא מן התבה אמר דוד הוציאה ממסגר נפשי (תהלים קמב) כשהיה נח בתיבה היה מתפלל תמיד הוציאה ממסגר נפשי שנא' (שם /תהלים/ לב) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, א"ל הקדוש ברוך הוא נח גזרה היה מלפני שלא תצא מן המסגר הזה עד שתשלימו י"ב חדש, וכן ישעיה אמר ה' בעת רצון עניתיך וגו' לאמר לאסורים צאו לאשר בחשך הגלו (ישעיה מט) לאמר לאסורים צאו, שהיו אסורים מתשמיש המטה, למה שבשעה שהעולם ניתן בצרה ובחרבן אסור לאדם להזקק בפריה ורביה שלא יהא הקדוש ברוך הוא עוסק בחרבן העולם והוא בונה וכן עשה יוסף עד שלא באו שני בצורת נזקק לאשתו שנאמר (בראשית מא) וליוסף יולד שני בנים אימתי בטרם תבוא שנת הרעב, וכן איוב אומר בחסר ובכפן גלמוד (איוב ל) כשהחסר והכפן בא לעולם גלמוד גלה מתשמיש המטה, וכן עשה נח כשנכנס בתיבה כתיב בו ויבא נח ובניו אח"כ ואשתו ונשי בניו וכשיצא א"ל צא מן התבה אתה ואשתך ובניך וגו' מכאן אתה למד שנאסרו נח ובניו מתשמיש המטה הה"ד לאמר לאסורים צאו, לאמר לאסורים מתשמיש המטה צאו מן התבה, לאשר בחשך הגלו אלו הבהמה והחיה והעוף, מיד אמר להן ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו בה, א"ל נח רבון העולם שמא אתה חוזר ומביא מבול אמר ליה לאו נשבע אני שאיני מביא מבול עוד לעולם שנאמר וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר ה' וגו' ואומר כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח וגו' (ישעיה נ"ד).

Selected audio from our listeners

Answers to the Questions

Answers to the Question 1 *click here*

Answers to the Question 2 *click here*

Answers to the Question 3 *click here*

Answers to the Question 4 *click here*

Answers to the Question 5 *click here*

Answers to the Question 6 *click here*

Answers to the Question 7 *click here*

Answers to the Question 8 *click here*

Answers to the Question 9 *click here*

Answers to the Question 10 *click here*

Answers to the Question 11 *click here*

Discussion about last week's Questions – Brisker Rov

Brisker Rov 1 *click here*

Brisker Rov 2 *click here*

Brisker Rov 3 *click here*

Brisker Rov 4 *click here*

Brisker Rov 5 *click here*

Brisker Rov 6 *click here*

Brisker Rov 7 *click here*

Comments on the Shiur

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Comments on the show 3 *click here*

Selected emails from our listeners

Answers to the Questions

If we would be concerned about pikuach nefesh by milah then that would mean the mitzvah would be totally bottul. That which the Torah commanded to do this mitzvah means despite the normal risk. This is in contrast with pikuach nefesh on Shabbos which is only situational and temporary.

A. Franklin

Shalom R' Dovid,

In terms of the first riddle, why we don't learn from the mitzvah of milah that we aren't choshesh for the mi'ut by piku'ach nefesh, I think the answer is as follows: When the רבש"ע gives us a mitzvah that necessitates סכנה, it's obvious that we have to do that mitzvah despite the risk – this would be true regardless of whether the סכנה was a mi'ut or even a Rov. The strongest example of this is the Minchas Chinuch (425) that the mitzvah of killing the 7 nations applies despite the very real and normal possibility that Jews will die through those wars. As such, when the gemara is trying to figure out whether we're choshesh lemi'ut by safek סכנה, it can't bring a ra'ayah from a mitzvah where there's inherently סכנה, as then you could learn from מלחמת ז' עממין that the Torah never cares about סכנה as well, which וחי בהם clearly contradicts.

In terms of the 2nd riddle, a number of acharonim ask this question and even recommend not to wear tefillin during a bris because of this (see Yalkut Yosef tefillin p. 895). One answer though can be found in the Pri Megadim Mishbetzos Zahav 31:1 who explains that the ענין is to always have two osios, which act as "eidim" for our relationship with Hashem. On Shabbos, where we already have the os of milah and the os of Shabbos, it's a zilzul to the os of Shabbos to wear tefillin, since it makes it seem like the Os of Shabbos wasn't good enough to count as the 2nd eid. However, during the weekday when we're emphasizing the Os of milah, we specifically wear tefillin during that time so that we have the two "eidim"/osios we need (that of milah and that of tefillin) to testify to our special relationship with Hashem.

Kol Tuv,

Jed Zaslow

1) To make the question stronger, a real Pikuach Nefesh could be docheh Milah as we see that Klal yisroel stopped doing milah in the midbar because there was no Ruach Tzefonis to heal (Bamidbar Raba 3:6 and Yevomos 72a)? It seems that there is a chiluk to answer, by shabbos the risk of life is "viewable" before us, therefore we are required to take it into consideration. By Milah, however, a standard milah will have no death but an known medical complication may cause harm. This is a danger that is not "viewable" and therefore not a consideration. We can also Zug better based on the above medrash Raba. The Medrash finishes that Shevet levi continued to keep Bris in the Midbar. The Shayla is how were they allowed to risk their kids lives? We can answer that we don't take pikuach nefesh as a cheshbon to eradicate a mitzva completely. The machlokes klal Yisroel and shevet levi was as follows: klal yisroel thought that since they would imminently be entering Eretz Yisroel they are only pausing Bris Millah while Shevet Levi tayned that since they did not know exactly when they would enter Eretz Yisroel it is not proper to wait indefinitely.

2) the Rokeach in siman 30 brings from the Smag that it is only an issue to have more than two Oisos. The logic is that an Ois is like an Eid and two Eidim are like a hundred so having more than two Oisos looks like a disgrace because the extra Ois is redundant. Therefore, a bris on shabbos there is only two (alternatively the bris is docheh shabbos so there is only the Ois of bris) and at a bris with tefillin there are two (bris and tefillin). The rokeach asks that if so, someone without a bris due to an Oness should wear tefillin on shabbos? I heard BiShem Rav Chaim Kanievsky that Ain Hacha Nami someone without a bris should wear tefillin on shabbos. The Tzitz Eliezer (14:4) answers that the question is a non starter because the issue with double Ois is only on the same person but here the Ois of bris is on the baby while the Ois of Tefillin is on the Father. Nevertheless, it is nice for the father to wear tefillin to cause an Ois to happen while engaing in an Ois.

Thank you so much,

May you continue to be Marbeitz Torah,

Ephraim Berger

Hi,

Some answers to the riddles of the week:

1) Why mila is permitted to begin with is asked by the Chasam Sofer (Y"D, Teshuva 245), and from his answers to that question we can perhaps extract two answers to our question: 1) that the "lo halchu b'pikuach nefesh achar ha'rov" by mila is unique because mila is a mitzva and thus the mitzva is "magen u'matzil" to a degree that the chances of death are even below one in a thousand (the typical threshold for pikuach nefesh, as discussed on prior Headlines episodes), or 2) that we only say "lo halchu b'pikuach nefesh achar ha'rov" in a case where the miut is "lifanenu"; however, in a case like mila where the miut is not immediately facing us (but may happen in the future) we do in fact go achar ha'rov.

שו"ת חתם סופר יורה דעה סימן רמה

הנה מ"ש דבסתם איכא מיעוט המתים מחמתה איברא כן משמע בש"ס גיטין נ"ז ע"ב וברש"י שם ד"ה זו מילה וכו' ע"ש ומדקדוק לשון הש"ס משמע דוקא מילה שניתנה בשמיני איכא סכנה מצוי טפי משא"כ ישמעאל ובני קטורה שמלים בגדלותם והנה עינינו רואות שאפי' א' מאלף ישראלים אינו מת מחמת מילה וצ"ל מצוה מגינה ומצלי אבל עפ"י דרך הטבע היה המיעוט מתים ח"ו ואפ"ה ציוה הקדוש ברוך הוא למולו ש"מ הולכים אחר הרוב בפ"נ לענין מילה אמנם אין זה ענין לאין הולכי' בפ"נ אחר הרוב התם היכי דאתחזק עכ"פ מיעוטא לפנינו כגון ט' מצריי' ואתחזק ישראל א' ביניהם דבהא מיירי ש"ס שלהי יומא אבל היכי דלא אתחזק מיעוטא לפנינו מבואר בש"ס סנהדרין ס"ט ע"א אהדרוה קמי' וכו' רבינא ע"ש ויעיי' ב"י בי"ד סי' שע"ד כתב רשב"א בתשובה על חלל שנמצא ולא נודע וכו' יע"ש היטב וצ"ל הא דמספקא ליה לרשב"א היינו דאקבע מיעוטא בפנינו דהיכי דלא אקבע מבואר בש"ס סנהדרין הנ"ל דאזלינן בתר רובא ומיהו מאי דפשיטא ליה דאפילו היכי דאקבע מיעוטא נמי אזלי' בתר רובא משום דמשמע ספ"ק דכתובו' דוקא משו' דקבוע כמע"מ = כמחצה על מחצה = הא פירש אזלי' בתר רובא צ"ל דס"ל דסוגי' דיומא דאין הולכי' בפ"נ אחר הרוב היינו היכי דנשאר קביעות הראשון במקומו אבל פי' לגמרי לא ויעיי'

מ"ש רא"ש שלהי יומא ובטש"ע א"ח סי' שכ"ט סעי' ב' מיהו ראיית הרשב"א מספ"ק דכתובת היינו לשיטתו אבל תוס' שם לא פי' כן אלא מיירי שידעי' עתה בודאי שהנהרג הוא ישראל אלא בשעת התראה היינו מסופקים אבל אם אח"כ לא נודע לנו מי נהרג לא אזלי' בתר רוב היכי דאקבע מיעוטא בפנינו וע"ש בשיטה מקובצת ואין כאן מקום להאריך [וע"ל סי' צ"ט] מכל מקום קושיתו מכל הנימולי' ביומן לק"מ.

2) Two possible answers based on the Aruch HaShulchan (Siman 31, Seif 3), which is in turn based on (I believe) the Rokeach, Eliyahu Raba and Mishbetzos Zahav on the same Siman: 1) That only osos of the same "type" are mezalzel each other. and while both Shabbos and Tefillin are osos that are zecher l'yeztias mitzrayim, mila is not, or 2) that in fact two osos are required at any given time, and so Tefillin and mila do not present any issue at all (since at any given time there will either be Shabbos/Yom Tov and mila or Tefillin and mila).

יציאת מצרים הוי אות, וזהו בשבת ותפילין. ולכן
מילה, אף שהיא אות אין יוצאים בזה האות, מפני שאינו אות
של יציאת מצרים, ע"ש. ויש מהקדמונים שכתבו דאות מילה הוי
אות, רק שכל אדם צריך להיות עליו שני אותות דעל פי שנים
עדים יקום דבר, ולכן צחול הוי מילה ותפילין, ובשבת וי"ט הוי
מילה ואות של שבת וי"ט]:

Best

David Birnbaum

Shalom Aleichem,

Here is my try at this week's riddles of the week!

1. Why are we not choshesh for the miyut who might die when performing bris milah as we are when fulfilling pikuach nefesh?

I would answer from the Gemara in Nedarim 31b: "the mitzvah of milah is so great that were it not for milah, haKadosh Baruch Hu would not have created His world." Milah itself is associated with creation, indeed, it is absolutely necessary for creation as Hashem intended it. Brit milah is also why we merited to have the yam suf split for us, according to the Midrash, and we know that kriyat yam suf was no simple or easy matter. That milah is associated with life, rather than death, and with miracles above all odds (kriyat yam suf), it is reasonable that we would have a level of bitachon that the milah will be successful that is more than by a general case of pikuach nefesh.

The Gemara on Yevamot 72a discusses dangers associated with specific cases of milah, and Rav Pappa says that "on a cloudy or windy day, we may neither do bris milah nor blood-let [because of the danger], but today, "de-dashu bei rabim" since people are accustomed to doing it, "hashem guards the simple ones" (shomer petaim hashem). From this angle, even when there may be a danger with milah, we follow the custom of the community, which in our case is to do milah despite the potential dangers. Elsewhere on this daf, the Gemara says that the northern winds did not blow for 40 years, which is why the Jews did not do milah in the midbar. R Aryeh Leibowitz infers from this that milah by its very nature may be dangerous (without the effect of the northern winds). If this is the case, that milah brings with it inherent risk, and still, Hashem commanded us in it, it must be that we tolerate more risk in milah than we might for other mitzvot.

Of course, the Halacha is clear that if there's a shadow of a doubt that this baby would not survive the milah on Day 8, we push it off until the baby is healed because sakanat nefashot is docheh ha-kol and we can do milah later (SA YD 263 for more details as to when the milah should be done if it is pushed off). We also take precautions to minimize the chance that something will go wrong (R Hershel Schachter of YU encourages mohalim to use gloves; other literature on metzitzah be-peh). Therefore, we do not take pikuach nefesh or sakanat nefashot lightly by milah, even if we treat the miyut differently.

I'd also add that in much of what we do - driving cars, procreating included - there is a risk. We are not choshesh for the rov when there is a miyut hamtzui (Ramban on Chullin

12a), but I don't believe we meet that criteria by milah (would have to be at least 10% occurrence acc to Mishkenot Yaakov. In reality, it may be closer to 1% overall in the US according to some studies, so it would be a miyut she-eino matzui). Furthermore, Shem Aryeh in Darchei Teshuva YD 116:52, "even for things that have a risk of sakanah, nevertheless, for something where it's the world's minhag (common practice) and, it's necessary, we are not concerned for the risk)..." He goes on to speak about travelling for business or food vs pleasure, and knowing how serious Jews take milah and have for generations and that milah is docheh shabbos, I would say say it's a necessity and we are not concerned (it's common practice and rare as well, as noted above)

2. How do we reconcile the fact that on Shabbat, we don't put on tefillin because of the competing "Ot's" but during milah (an Ot) we davka do leave on tefillin (also an Ot)?

Before answer the riddle, it's important to note that many Sefardim and others do take off their tefillin before Milah (Aruch Hashulchan YD 265:38, Moshe Bunim Pirutinsky, Ateret Tzvi and Beit Yisrael brought there, Rabbi Moshe Leib of Sassov). The Mishnah Brurah, however, in 25:55 notes that "and on a day on which there is a milah, it's fitting that one not remove their tefillin until after milah because milah is an Ot and tefillin are an Ot," like the Shakh.

Various acharonim offer a number of reasons:

1. The Ot of Milah is on the baby, who is not actually wearing tefillin. Therefore, there is no competing "Ot" between the adults, who are wearing the Ot of tefillin, and the bris milah. (R Ovadia Yosef)
2. The Ot is not the maaseh ha-milah, but rather the fact that the baby is circumcised (Rav Moshe). Therefore, there is one "Ot" at the time of milah while it is happening, and that is the tefillin. Only after milah is complete does the Ot of milah materialize.
3. At all times, the Jewish people need two otot. During a weekday, when milah is done, the two Ot's would be milah and tefillin, and on Shabbat, it would be Shabbat and milah (since once one gets milah, the Ot is there constantly) and no tefillin (Smag, Levush).

4. The Gemara in Megillah 16b links tefillin and milah through the pasuk in Esther 8:16 - "...sasson vikar" - sasson is tefillin; vikar is tefillin.

5. Shabbat and tefillin may compete with one another because they are both related to yetziat mitzrayim, but tefillin and milah don't share similar messages.

Loren Berman

1. With regards to 1st Q the rabbonim never uproot an entire mitzvah for everyone because of a miyot we can bring proof of from Rlshonim as how can we ever blow shofar on any RH even non-shabbos we may end up fixing it like any musical instrument. They answer that the rabbonim don't have power to completely unroot mitzvah same here by Milah and Pikuach nefesh.

2. The reason why shabbos we don't wear tefillin is there we have shabbos + bris which is two however during the week we just have added bris of an actual event of bris milah would not create a 3rd oiyis for us personally therefore we leave on out tefillin by bris.

Yitzi Sprecher

1. The reason we don't choshesh for the minority in the sakanah of doing a bris milah is because (except in the case of extremely high risk as the brother of hemophiliacs) the bris milah is the core mitzvah allowing us to live as Jews allowing us to perform all of the other mitzvot. The punishment for not doing a milah is death (like Moshe Rabbeinu before his son's bris) or worse- Kareis. A surgical procedure that carries small risk but great benefit is allowed to be performed- in the same way a bris that carries small but definite risk to the child carries greater benefit that overweighs the risk. In fact, the Bris Milah is equivalent to the rest of the 612 mitzvot (the gematria of Bris is 612). Also, if not for the Milah the world would not be in existence, as it says in Yirmiyahu- Im Lo Brisi Yomam Valayla.

2. Shabbat, tefillin, and bris milah are all called an Os. So why don't we put on tefilin on Shabbat or Chag (or Moed according to Sefaradim or Nusach Ari) yet we keep our tefilin on when the bris is performed and it isn't called a zilzul (Shach. Magen Avrohom)- Aruch Hashulchan and baal Sefer Habrit both say the opposite, that tefilin should be removed just as the Kohanim removed their tefilin to do the Avodah (Zevachim 19a). The Chida also felt there was zilzul in wearing tefilin during the Bris, and Rav Ovadiah Yosef agrees with this. In addition, if the bris is on Rosh Chodesh, all opinions hold that we do not put on tefilin again after Mussaf for the bris. (Rabbi Haim Jachter).

So it seems that when there is an ot we are involved with and another ot then comes along (the bris) we don't have to take off the tefilin- it isn't a zilzul since the tefilin are already on for davening. However, once we take off the tefilin before the bris (ie. Mussaf), we are then worried that there will be a zilzul of one ot to another.

<https://jewishlink.news/features/23792-should-a-father-wear-tefillin-at-the-brit-milah-of-his-son>.

Rav Eider in his Brit Milah book (VII:A:4) states that we leave the tefilin on until after the bris is completed- the bris isn't an os until it is effected. Then we take off the tefilin.

Finally, Reb Moshe Feinstein says that the difference between Shabbat and Bris is that bris is a 24/7 mitzvah- by its nature it is non-exclusive and therefore doesn't conflict with another os. Also, the os of the tefilin is on the adults- the new os of the bris is on the baby! So there is no conflict (the baby isn't wearing tefilin!).

Hopefully these are the answers you were expecting. Keep up your strong work!!

Yaakov Stroh

Hello my name is sruly modes and I would like to give answers to the weekly riddles.

1). "Ain holchen b'pikuch nefashas acher rov" is a savara in the geder of "ve'chai buhem", that an issur is dochei for any chance of saving a life, even if it's only a "tzat miut". However by Milah, were the danger is not just an outside side effect which may

occur in particular scenarios, rather the actual mitzva is do an act which has to it a danger, the actual mitzva itself lays in a direct contraction to "ve'chei buhem", and by virtue of the fact that the torah gave this mitzvah, apparently "ve'chei buhem" was never said here, (just like we find by yebum that although karus is not dochei for a mitzvah, when that is the actual mitzvah apparently the torah is making an exception, here too since it's "Mitzvahsa bekach", apparently "ve'chei buhem" was never said on this danger).

Furthermore the Chasam sofer explains that the Gemarah is just saying that theoretically the Mitzvah should kill, however in reality the danger is not even a "tzat miut", as the Mitzvah protects. (Although we don't rely on nisseem, sakana is never defined by the science rather the statistics "matzei hazaika", being that after all said and done the danger is not matzei, "ve'chei buhem" is not applicable).

2). The "Orach hashulchan" explains that a person must always of two oiseios, when shabbos is the second ois accompanying milah there is no need for tefillon. However wearing tefilon by a bris is not a bezion to milah, rather it shows that during the week tefilon is the ois accompanying milah.

לשאלה הא': בפשטות, אם הסכנה היא חלק טבעית במצוה, אינו נדחה מפני פיקוח נפש, חוץ ממצב יוצא מן הכלל כשזה סכנה יותר מהרגיל (כגון תינוק חולה, או כשיש חזקה במשפחה שמתים מחמת מילה. "במדבר מאי טעמא לא מהול, אב"א משום חולשא דאורחא ואב"א משום דלא נשיב להו רוח צפונית" (יבמות עא, סע"ב). ולהעיר שהלויים מסרו את נפשם ומלו את בניהם גם במדבר (ראה רש"י ברכה לג, ט, ד"ה ובריתך ינצרו)).

וימתק ע"פ מה שמבאר כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש בלקוטי שיחות (חלק לה ע' 56) בגדר מצות מילה, שכל ענינה הוא שעל ידה יורשים כח המסירת נפש מאברהם אבינו, וז"ל הק': "תוכן מצות מילה מדגיש ענין מסירת נפש, וכמו שאמרו רז"ל עה"פ (תהלים מד, כג. יל"ש ואתחנן רמז תתלז) כי עליך הרגנו כל היום "וכי אפשר לו לאדם ליהרג בכל יום אלא זו מילה", וכמבואר בארוכה במדרשים דמצות מילה היא כענין הקרבן . . . וכן מבואר בכמה מקומות בזהר דכאשר אדם מישראל מל את בנו ה"ז כאילו הקריבו". עיי"ש בארוכה.

וכתב כ"ק אדמו"ר שם בהערה 33: "וראה גיטין נז, סע"ב ובפרש"י שם "זימנין דמיית". וראה שבת (קל, א) כל מצוה שמסרו ישראל עצמן למיתה עליהן בשעת גזירת המלכות כגון עכו"ם ומילה עדיין היא מוחזקת בידם". ועפ"ז י"ל שכיון שכל ענין הברית מילה הוא לקבל כח המס"נ, לכן יש סכנה ומס"נ טבעית (עכ"פ במועט) שהוא חלק מהמצוה עצמה, ולכן אינה נדחה מפני פיקו"נ.

בברכת הנה זה משיח בא, מ. מחסנאי

Hi R' Dovid I would like to answer last weeks riddles sorry for the delay. I saw a nice pshat from satmar rov who explains the medrash that Mamrai advised him to be mal while the others said it's a Sakana so you're not allowed. He brings a yismach Moshe that asks why do we pasken that a chassid may get killed for any mitzvah it's says vachai bahem? The answer is that for him mitzvahs are his whole life if you take it away he has no vachai. This was mamrai's argument that if you won't do milah you're not living. The same can be said on every yid since it's the essence of his hashroas hashchina he may be mosar nefesh like a chasid since without the shechina we have no life !

Riddle 2 I think there are two types of oisos symbols one symbol is a reminder which we don't want to make two not to be mezalzel in the other one. A second type of symbol is a seal the kings seal on us hashroas hashchina, that's not a contradiction to a reminder.

I'm actually thinking that R' Moshe might mean something like this that tefilin is a reminder of our connection to hashem which leads us to make a bris which in itself is the connection.

שמעו שמעתי רבי דוד מתרגז על הדברים שיצאו מתחת ידי יד כהה, ומתוך דבריו היה ניכר שלא הובנו דבריי כל צורכם, ומסתבר שמתוך ריבוי התשובות המגיעות אל שולחנו אינו מספיק לקרות כולן במתינות הנצרכת, ובכן הנני להבהיא את כוונתי ולחזק את דבריי שא"צ חיזוק.

הנה כל מי שעינים לו יראה כי לא כתבתי מעולם שאסור או שאין להקשות על דברותיו של מרן ז"ל, ואפילו לא כתבתי שאסור ושאין לחלוק עליו זצ"ל, ושהחולק עליו כחולק על השכינה. דוק ותשכח כי אני לא כתבתי אלא שהיסוד שלו חי וקיים והחולק "על זה" כחולק על השכינה, והיינו שלא מפני שרבינו הגדול

אמרו אסור להקשות או לחלוק עליה, אלא "פשיטא" שעצם היסוד חי וקים ולא ניתן לחלוק עליה. זה אחת. ועוד, כי מדברי מעלתו שמענו שכאילו מרן ז"ל דייק מגמ' הנ"ל יסוד זו, ומווארט זו עשו תורה שלימה בבריסק, עד שהיה נדמה בעיני מעלתו שאם ביאר אחר את דברי הגמ' בדרך אחרת כבר מוכח דלא קים ליה כהך יסוד, ומתוך כך לגלג אטו החפץ חיים הוה כחולק על השכינה, אך לא כן אחי חביבי, מרן ז"ל לא היה רב שהיה צריך להכין איזה ד"ת להגיד בסעודה שלישית ועשה כמה דיוקים ומהם הוציא איזה יסודות וכו' וכו', לא זה הוא מרן אור האמת זיעועכי"א ואנא אל תמריא את כבודו בתבנית וכו', השקפותיו של מרן ז"ל בכל עניני יסודי הדת היו מיוסדות אצלו מהררי קדם והוא חי אותן כל ימי חייו בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, ואם כי כנים הדברים שעפ"י היסוד (המדובר כאן עליה) פירש מרן ז"ל פעם דברי הגמ' בחזקיהו, מ"מ שימו לב ונשמה שלא מפני שראה אותו גמרא הוציא יסוד ואמר ווארט שיש לקבלו או לחלוק עליה, וגם אם החפץ חיים או שאר גדולי עולם פירשו אותו גמרא בדכים שונים, אין זאת אומרת שלא הוה סברי כיסוד זה.

ועל אשר ערכתם מערכה שלימה שכן דרך התורה שהתלמוד חולק על רבו, והבאתם שכן כתבו הרבה גדולי עמנו זי"ע מכל העדות והחוגים, כולל זקינו של מרן ז"ל. הנה לשוא עמלתם ולריק יגעתם, אכן כו"ע מודי ולא פליגי שיש לתלמוד לחלוק על רבו בדבר הלכה, ואין לדיין אלא מה שענינו רואות, צדק צדק תדברון בכל זאת. אך מה כל זה ענין להשקפת התורה ועל יסודות הדת, אטו ניתנה תורה זו ביד כאו"א לומר בו מה שנראה לו לפום ריהטא דיליה, ויעשה כאו"א דת חדשה לעצמו זה בכה וזה בכה, אחד יאמר כי בטחון אינו חובה רק מצוה, ואחר יאמר כי גם מצוה אינו ומקורו מהנוצרים, ואחר יאמר של"צ לקיים מצות ה' כשנראה לפי מצב הדור שהיא מיותר לגמרי, וכן יבוא כאו"א ויעשה תורה חדשה איך ובאיזה אופנים מקבלים את דברי התורה, רחמנא ליצלן מהאי דעתא משבשתא, אדרבה הודיענו נא מה היה דעתו של הרוח חיים (זקינו של מרן ז"ל) על אודות כת החסידים שחידשו שיטות חדשות בתורה לשמה ובמהות הצמצום וכו', האם ראה בזה עוד מחלוקת כמו כל הרבבות מחלוקות שהיו ושהיו בתורה, או ראה בזה סטיה ישירה מדרך ה' הסלולה מדור דור, כי בכגון דא אסור לשום בר נש לזוז ממנה כמלוא נימה, אתמהה. [ולהבהיר, אני צריך, שאף לאחר כל האמור, עדיין הרשות נתונה להעיר ולהקשות בעניני השקפה ג"כ, אך לא לזוז ולחלוק על יסודות מקובלות שהחולק עליהן כחולק על השכינה באין ספק, ומדברי מעלתו היה נראה בעליל כי סבר להפריך את היסוד כיון שמשתמשים שם בה הרבה...].

ואל יחר אפך בעבדיך ואדברה נא עוד דבר אחד, אף בחלק ההלכה שניתן להקשות ואף לחלוק למעשה, מ"מ זאת צריכין למידע דכשבאים להקשות וכ"ש לחלוק עם אחד, צריך לדעת מי הוא זה ואיזהו, ולא למימרא שאם הוא גדול מאוד אז יש להימנע מלהקשות עליו, אלא שהדבר מובן שכשאדם בא לחלוק על אחד טוב לו שידע כמה היה גדול כחו בבקיאיות ש"ס ופוסקים וכמה היה עומק עיונו וכמה זמן הקדיש להוציא דבריו, וכמה מגוחך הדבר לראות איזה אברך בכלל הלומד מס' עירובין לראשונה כבר יש לו פירכות שלימות על החזון איש, לא שאין או שאסור להפריך דברי החזון"א, אלא שעכ"פ תדמה או תשטה

בעצמך שהקדשת לפריכתך רבע מהזמן והעיון והריכוז שהקדיש הוא זצ"ל לחדש דבריו, וכן לענינינו הגם כי בודאי יש ומותר ומצוה להקשות על מרן הרב מבריסק ז"ל, מ"מ לכה"פ שתהיה קושיא קשה כארז, ולא קושיא שגם במושכל ראשון היא מוביל לתשובות רבות וקלות, וזהו מה שכתבתי אז מבראשית בזה"ל: ועל הקושיא שנתקשתם מדברי רש"י יש לתרץ באלף דרכים קלים בלי דוחק, ואטו מקושיא כזה מקשים על מרן ז"ל, אתמהה. כלומר לא שאין להקשות עליו, אדרבה ואדרבה, אלא שתמה הייתי בעיני להקשות עליו מכזה קושיא, בפרט שמקולכם שמענו שהיה הקושיא בעיניכם כפירכא של ממש.

ובזה יצאתי ידי חובתי בביאור דבריי, ואקוה שהפעם יובנו הדברים כראוי, ואסיר בזה את חרון אפכם מעלי...

Presumably, The mekor for the person's comment that asking a kashya on the Brisker Rav is כחולק על השכינה is from the Rambam quoted by the Shulchan Aruch in Y"D Siman 242:2. But he clearly didn't see the Rema in the next sif which quotes the Tremas Hadeshen (quoted by the Shach 3) that of course one may ask questions and bring proofs against his שכך היא דרכה של עולם – רבו מובהק

Dovid Dick

Comments on the Shiur

To Rabbi Dovid Lichtenstein,

Thank you for your entertaining and thought-provoking podcasts. I'd like to provide some feedback on the podcast on Kiruv.

I am a chassidishe mother of 4 children, one of whom, the baby, receives a lot of therapy at home. One of his therapists is a lost Jew, a wonderful woman married to a Catholic. Her parents grew up in the tenement projects on the Lower East Side. Her grandparents, Rosenthal, were completely frum and spoke only Yiddish. Unfortunately, although she's made many friends in our ultra-chassidic community, she made it clear from the start that she is not interested in keeping anything.

I spent a lot of time thinking about her. Although I have zero experience in Kiruv, I felt that if Hashem put her into my home twice a week, I must do something about it. I tried baking her challah, but she refused to wait until shabbos to eat it. I debated whether I should type up a challah card with the blessings, purpose, meaning, etc etc.. I thought of getting her a Star of David necklace. Time passed and still, I did not know what was the right thing to do.

Until Hashem led me to listen to your podcast.

Eureka!

All I have to do is LOVE her. How brilliant! And how HARD! With many therapists coming and going every day, it has become difficult to sit with them and listen to their endless chatter. But after listening to your podcast, I realized that listening, talking, and emphasizing with this therapist is much simpler and more important than any other lofty ideas I previously had.

I also realized that ALL of his therapists, frum or not, Jewish or otherwise, deserve to be mekarev, because that is what we should be: a light unto the nations. Your podcast made me realize that I can do kiruv with ALL of the yidden in my life (starting with my family)!

Thank you, thank you, thank you!

Until now, opening my door to a constant stream of therapists was really difficult and unpleasant, something I even viewed as a "nisayon". Now I am actually excited that I get the opportunity to do "kiruv" several times a day 😊 .

Sincerely,

Goldy S.

Dear Rabbi Dovid,

I'm curious about how to reconcile the Christian idea of infallibility while taking totally an "it's totally normal" approach to "Let's ask the Daas Torah" on this or that. and How does it reconcile with the whole notion (as understood nowadays) of Gedolim? Also, it works the other way around, by the Gedolim and Daas Torah way, you get emails about infallibility.

Perhaps you are the one to tackle this issue because (I'm no expert) there's a famous article written by Rav Aaron Lichtenstein.

Brevity, Brevity, Brevity (I'd love to write more, but...).

Shabbat Shalom.

Yair Salem

My Rosh Yeshiva Rav Yaacov Weinberg zt"l explained the reason that we don't argue on the Rishonim, isn't because they can't make a mistake, because every human being can be mistaken. It's just that the chances that I will be the one to catch him on the mistake are just about nil. But that's with Rishonim.

Yonah Taube

Shiur Suggestions

Can an episode be done on the Flatbush Eruv? it has become more common to see all types of Jews using it (chassidish, young israel, sefardi, etc)

David Pretter